

VÝSKYT KYJOROŽCE NARUDLÉHO *CLAVIGER TESTACEUS* (COLEOPTERA: STAPHYLINIDAE: PSELAPHINAE) V NPR LICHNICE–KAŇKOVY HORY

The occurrence of yellow ant's-nest beetle *Claviger testaceus* (Coleoptera: Staphylinidae: Pselaphinae) in the National Nature Reserve Lichnice–Kaňkovy hory

Vladimír ZIERIS¹, Josef MORAVEC²

¹ Bezdičkova 1547, CZ – 530 03 Pardubice, e-mail: zieri@quick.cz

² Dolní 356, CZ – 284 01 Kutná Hora, e-mail: j.morawitz@seznam.cz

V rámci inventarizačního průzkumu bezobratlých Železných hor jsou sledována též specifická přírodní stanoviště, jako jsou skalní stepi a suťové lesy (MOCEK et al. 1995, DOLANSKÝ 2005, ŠUMPICH 2001). Před vyhlášením Chráněné krajinné oblasti Železné hory (v r. 1991) bylo kolegou Mgr. Adolfem Mikyškou v bývalé SPR Lichnice nalezeno více exemplářů kyjorožce narudlého *Claviger testaceus* Preysslere, 1790. Teprve později, při jednotlivých entomologických exkurzích do Národní přírodní rezervace Lichnice–Kaňkovy hory byl výskyt tohoto slepého kyjorožce z podčeledi hmatavcovitých (Pselaphinae) opakovaně potvrzen.

NPR Lichnice–Kaňkovy hory představuje jedno z nejrozsáhlejších území v rámci Chráněné krajinné oblasti Železné hory. Převládají zde přírodě blízká lesní společenstva převážně květnatých a bikových bučin. Nadmořská výška se pohybuje od 328 do 559 m, výměra činí 373,78 ha (BÁRTA et al. 2002). Podle síťového mapování fauny (PRUNER et MÍKA 1996) náleží lokalita mapovému poli 6159. Území NPR Lichnice–Kaňkovy hory je navíc zahrnuto do národního seznamu evropsky významných lokalit (ŠKRABALOVÁ et al. 2006).

Ve střední Evropě jsou známy dva druhy kyjorožců rodu *Claviger* Preysslere, 1790: *C. testaceus* a *C. longicornis* P. W. J. Müller, 1818 (LÖBL et BESUCHET 2004). Oba druhy jsou typičtí symfilní myrmekofilové specializovaní na život v koloniích mravenců rodu *Lasius* Fabricius, 1804 (HÖLLDOBLER et WILSON 1998, WERNER et BEZDĚČKA 2001). Kyjorožec narudlý *C. testaceus* je široce rozšířen ve stepních a lesostepních oblastech Čech a na Moravě, i přesto, že nikde není hojný (M. Švarc – pers. comm. 2005).

Studovaný materiál: Bohemia or., NPR Lichnice–Kaňkovy hory, Lichnice (6159), 28.IV.1991, 31 ex., v kolonii mravence *Lasius flavus*, A. Mikyška lgt., det. et coll.; dtto, 5.IV.2004, 8 ex., v kolonii *L. flavus*, V. Zieris lgt., det. et coll.; dtto, 22.IV.2006, 9 ex., v kolonii *L. flavus*, J. Moravec lgt., det. et coll. Hnízda mravenců jsme nacházeli v suti, především na JZ skalnatém svahu bývalého hradebního příkopu hradu Lichnice (480 m n. m.), většinou pod hlouběji (cca 20 cm) zapuštěnými kameny. Po odkrytí hnízda mravence kyjorožce rychle odnášeli do chodeb společně s vajíčky. V jedné kolonii *L. flavus* (na ploše cca 15x20 cm) bylo nalezeno i 9 exemplářů *C. testaceus*. Okolí lokality je tvořeno společenstvem nízkých acidofilních trávníků mělkých půd svazu *Hyperico*

perforati-Scleranthion perennis s pavincem horským (*Jasione montana*) a kostřavou ovčí (*Festuca ovina*) (JIRÁSEK 1998).

Summary

In this paper, the findings of yellow ant's-nest beetle *Claviger testaceus* Preyßler, 1790 from the National Nature Reserve Lichnice–Kaňkovy hory (the Železné hory Protected Landscape Area) are given.

Poděkování

Děkujeme doc. PaedDr. J. Farkačovi, CSc. (Fakulta lesnická a environmentální ČZU, Praha), RNDr. B. Mockovi a Mgr. M. Mikátovi (oba Muzeum východních Čech, Hradec Králové), Mgr. V. Lemberkovi (Východočeské muzeum, Pardubice), Mgr. A. Mikyškoví (Poděbrady) a RNDr. F. Bártovi (SCHKO Železné hory, Nasavrky) za kritické připomínky k rukopisu. Kolegovi M. Švarcovi (Liberec) děkujeme za laskavé sdělení rozšíření *C. testaceus* v České republice.

Literatura

- BÁRTA F., GUTZEROVÁ N., MIKÁT M., MOCEK B., PETRUŠ J. et SLAVÍČEK J., 2002: Železné hory, pp. 232-274. In: FALTYSOVÁ H. et BÁRTA F. (eds): Chráněná území ČR. Svazek IV. Pardubicko. AOPK ČR, Praha a EkoCentrum, Brno, 316 pp.
- DOLANSKÝ J., 2005: Průběžná zpráva z monitoringu pavouků NPR Lichnice–Kaňkovy hory – 7.11.2005. Unpubl. msc., depon. in Východočeské muzeum, Pardubice, 5 pp.
- HÖLLDOBLER B. et WILSON E. O., 1998: The ants. Springer Verlag, Berlin, 732 pp.
- JIRÁSEK J., 1998: Rostlinná společenstva vod a mokřadů, stepí, skal a ruderalních míst Železných hor. *Železné hory, Sborník prací (Nasavrky)*, 7: 1-80.
- LÖBL I. et BESUCHET C., 2004: Subfamily Pselaphinae Latreille, 1802, pp. 272-329. In: LÖBL I. et SMETANA A. (eds): Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Volume 2. Hydrophiloidea – Histeroidea – Staphylinoidea. Apollo Books, Stenstrup, 942 pp.
- MOCEK B., KUDYN M., ČERVINKA L., HARTL J., ŠUMPICH J., ZELENÝ J. et BREJCHA L., 1995: Příspěvek k entomofaunistickému výzkumu CHKO Železné hory (výsledky 23. entomologických dnů ČSE v roce 1992). *Acta Mus. Reginaehradecensis, s. A, 24: 135-153.*
- PRUNER L. et MÍKA P., 1996: Seznam obcí a jejich částí s čísly mapových polí pro síťové mapování fauny. *Klapalekiana, 32 (Suppl.): 1-115.*
- ŠKRABALOVÁ E., BÁRTA F., HOŠEK M. et VRÁNA V., 2006: Evropsky významná lokalita Lichnice–Kaňkovy hory, p. 13. In: BÁRTA F., RŮŽIČKOVÁ Z., VRÁNA V., ŠKRABALOVÁ E., ŽALOUDKOVÁ R. et TRÁČIK J. (eds): Pardubický kraj. Natura 2000. Tiskárna Horáček, Vamberk, 55 pp.
- ŠUMPICH J., 2001: Motýli Železných hor. *Železné hory, Sborník prací (Nasavrky)*, 11: 1-265.
- WERNER P. et BEZDĚČKA P., 2001: Seznam mravenců České republiky. *Sbor. Přírodověd. Klubu v Uherském Hradišti*, 6: 174-183.

Došlo: 8.1.2007